

nestajanje škole

Benone je žurio, landarao fašnicom; ona je zveckala drvcima u kutiji, uvijala mu ručicu, kružila svud okolo, dizala u visinu glave, k nebu. Nije žurio zato što se bojao, jer ionako nije išao nikuda, možda još jedino do škole. Nebo je naglo gubilo boje, pa i sunce nije istiskivalo svoje žutilo. Prazna brda su se najzad stapala sa tom dalekom prazninom. Idući sve oštrijim koracima, Benone se zaradova što više nikada neće morati da zakači svoj pogled za stenu Bugarkine vile u gustišu bršljana. Duha sasvim mirnog gledao je kako će, za koji tren, sve u šir da splamti — da se svije, raskrha i satrese. I gde su prolazili snegovi rutavi i kiše i kud je cela debela zemljurina plivala za svoje dane i noći — neće ostati ničega, ni vazduha; ničija ruka neće moći da nas dotakne, niti bilo kojim znakom da pređe po krhotini tvrdog ili mekušnog reljefa nekog telaša u svoj toj praznini. Svi ti strmi krovovi, rundje oblaka i ova prašna cesta sa svim što se s leva i s desna ucestilo i uputilo njom — sve je to samo do još jednog trena! Ne, nikud se ne ide. Gubimo se; sve što se zguslo i obelodanilo ostaće sa svojim teretom i na svom mestu samo dok, sad, odjednom ne grune, rasprsne se, pokida

i iščili. A to je sad, da, prosto i jednostavno sad. Praznina, i to bez imena; za koju desetinu sekunde, šta velim, manje i od stofinke! To će, najzad da se desi, bez ikakvih prethodnih priprema, skica, planova, principa, kalendara, radnika, ekipa i preduzeća; čak i bez dinamita, bombi i ratova. Jednostavno — nebeski mehur ostaje prazan, bez nas, bez obala, bez doticaja bilo čega; bez puta do škole, bez Bugarkinog skupocenog vrta s ružama i lalama. Srce je Benoneu tuklo, nestajalo do u frunčice i opet se vraćalo u bistrinu i čvrstinu dana, da bude usred odletanja, tu, poslednji put, usred neiskazive sreće, kad će iz dečka napokon da se izvrne i zanavek ostane poslednja i jasna rečca: gle, ništa, ništa.

Žalosnog sina pogled poslednji put je zaokružilo mestimično crvenilo krova Bugarkine vile, što se razaznavala kroz grmlje. U bašti su cvetovi, sred gipkog lišća, gledali uvis, k Suncu što se brisalo. Srećom što je tu i poslednje žaljenje što nijednom nije udahnuo njihov svež miris iz samog vrta. Prsti su mu drhtali od nestrpljenja pred trenutkom koji je toliko dugo čekao. Tap! Raspali fašnicom po kolcu ograde. Poput opuštenih strune, bodljikava žica se zaklati i očupa nekoliko stabljika iz gušte bašte. Oh! Odjek udarca istera i golubove ispod krova tajanstvene, starijske vile. Sad će, sad će, kao da je šaptao njihov teški lepet. Benone krvnički lupi i sledeći kolac. Golubovi se zaneše iz niskog kruga, jato im se iskrivi; njihova telašca odbačena uvis klizila su kao obojene pruge vremena što se svršava. I kožna torbica jeknu glasom što će ubrzo i zauvek da se stiša! Za trenutak Benone vide kako u nebo odleću bele i sive kocke kuća, drveće sa krošnjama uperenim na gore; za njima su se razletala drva za računanje iz kutije, olovke, šestar i knjige tvrdih korica, odjednom prepune neiščitanih listova. Međ oblacima drugih stvari plivala je žuta redarska spužva; stalno gubeći pravac. Na golj zemlji, samo trenutak duže, sedeli su još starci iz broja 117, sa mirnim nogama pod stolom i novinama u rukama. Najpre su osluškivali Noneovo sudbonosno udarjenje, pa im pegava i čupava ušesa zalepetaše noseći ih u nebo. Poslednje škripanje listova u Noneovim knjigama šaptalo je da je sve gotovo.

Ni debele Savete nije bilo više na putu, a on je još išao, žurno. Nije bilo nikog još da šotkastim nogama šorka i diže prašinu i kviri jasnu, čistu sliku svega dok nestaje. I krov Anđelkove kuće se beše odlepilo. Dok se poput zmaja gibao u visini, na njemu se video samo električar sa biciklističkom kapom kako čačka oko konzole. Kraj njega beše i Anđelko, izvirio iz crepova do pasa i dodaje nešto čovečuljku; klešta, valjda. None se dade u kas da stigne prvi i poslednji i ugleda još samo kako i škola nestaje, da postoji na onom njenom nekadašnjem mestu, kod Dečjeg kupatila. Iz zelenog plofa navalila čivkalica na dečka, gotovo da mu je glodala pete. Sad kad čili sve, nije imao kad i nju da mlatne. Najzad, na prozoru kućerka ne beše više ni one trbušaste žene sa maramom i viklerima što je uvek zivkala Loliku u kuću. None beše sav posvećen čudu: pa to i škola nestaje danas, čak i svojim imenom! Svi dani, sve, sve se kupi i kreće u nepovrat. Kao one zime kad je na školsku zgradu napadao sneg; posle su pahulje odletale, sve su odletele, a pod njima (kad je i zadnja iščilila) više nije bilo naše škole; Samo to je None onda sanjao, ali ovo sad je bilo stvarno trčanje do onog mesta, ovo se već pretvaralo u poslednji umor, znao je. Čim stigne do njenog praznog mesta, o zemljice, pustiće, napokon, praznu, pocepanu torbicu iz ruke, i pružiće se ceo uvis, bez teže, van ičega.

Ali škola je još kobno bila na svojoj padini, kraj Dečjeg kupatila, stajala je **famo**, čak se, što joj se više približavao, normalno, uvećavala. Ono isto crveno igralište, s puno đaka okolo, ista velika, odrana vrata i dugački niz zelenih prozora, ispunjenih tačnom merom straha! Kod glavne kapije iskupljala se gomila dece u đačkim uniformama. Niko nije gledao u zidine škole što će im svaki čas, tako reći, iza leđa nestati! Ali čemu, ionako svi čemo otkrnuti! Oni su tih zadnjih trenutaka zurili samo u ono oficirsko kopile, Božu K., koje se opet pred njima nekim važnim povodom šetkalo. Nastavnik Momčilo ga je unosio u zidne novine; snimao je radni dan najboljeg učenika (ili samo primernog učenika, ne sećam se više). Podignutog čela, petleći se, taj jajoglavonja je dolazio u školu, uz betonsku stazu, a obešene šije, niz, vraćao se kući. Na istih nekoliko metara, pred glavnom kapijom, u isti čas (za nepuni minut razlike) snimani su podne i večer. Kakvo mađionisanje.

None je šmugnuo pored njih, imajući preča posla. Reši da se zatvori sam u školu, sam da nestane. Ni sam nije znao kako, ali jedini znak da će to da se dogodi, pružale su prebrisane školske stepenice unutar zgrade. Tetkice se već behu sklonile sa svojim krpama. Sam None odzvanja dugačkim hodnikom, sam sred toliko zelenkastih prozora. Odavde gledani oni behu sasvim ispunjeni nestankom, prazninom. Nebo! Nastavio je trčeci; nade se odjednom u školskom klozetu. Ni smrad ga ne zavara; čekao je pri svakom koraku da škola pukne, zavrti se i ostavi голу zemlju pod sobom. Nijedan trenutak nije više želeo da čeka. Kroz dugačku, kljunatu slavinu pusti vodu i ona se u debelom, pranaom mlazu zabele, pršteći i šušteći. Kraj, kraj. Ne beše nikakvog drugog žamora. Uvrnu slavinu. Još samo za časak sve će ostati mirno. Sa flekavog zida spašće ljuspe, svi slojevi, zaboravljena slova, gar i memla. Iz udaljenog hemijskog kabineta šuštao je plamen špiritusne lampe. Možda to! Za lef behu spremni leptiri što su mirovali predugo zaključani po zbirkama, u biološkom kabinetu — prugasti, tačkasti. Jednom su ih neke ruke pohvatala i sredile po veličini. None je imao vremena još da se popne na klozetsku šolju. Neće se, valjda, to desiti tek posle školskih časova. Svedjedno je da li će se vinuti s pantalonama, svučeni na kolena ili zakopčan. A lakše je nestati bez ručka, sam, ispran, bez ičega. Mada ništa nije proterivao dole, lagodnije se moglo misliti o bivšem redarstvu.

Gle, to je bilo sve, pomisli prejasno dovodeći svoje vreme u krug. Sad je mogao još da proškrupi zubima; spreman sam. Kroz zidove probi tanki glas đačkog hora; da, pesma Rastanka. Devojčice iz prvog reda su zasigurno ispuštale poslednje glasiće iz još nerazvijenih prsa. Oišani fenori i basovi su se probijali licima kroz reku znoja. Hoće. Tri crvene harmonike i klavir kao da su se javjale sa ruba nedokuivih, izgubljenih visina. Horovoda se približavao odlučnom potezu, kog će mu samo čudo došapnuti. Zvono! Da! Zvono što i samo sebi zvoni! Zvoni! A sad brzo, prošapta None, otpusti nas, sad, poslednji put, sad.